

Ο πρώτος [Ελληνοαμερικανός](#) που τιμήθηκε μετά θάνατον με το ανώτατο στρατιωτικό Μετάλλιο της Τιμής από το κογκρέσο των ΗΠΑ για τη γενναιότητα και την ανδρεία του “πάνω και πέρα από την πρόσκληση του καθήκοντος”.

Η ιστορία του Ελληνοαμερικανού ήρωα του Α΄ Παγκοσμίου Πολέμου ξεκινάει από τα Αλάτσατα, όπου γεννήθηκε την 5η Φεβρουαρίου 1896. Ήταν γιος της πολυμελούς οικογένειας (με 9 παιδιά) του Αντωνίου και της Γιασεμής Διλβόη (το γένος Κόταρη). Οι πρόγονοί του είχαν πάει στα Αλάτσατα από τη Χίο. Χωρίς να είναι εξακριβωμένο, λεγόταν - από παρετυμολογία φυσικά - πως κάποιος πρόγονος καταγόταν από τη Σκωτία και σ' αυτό οφείλεται η κατάληξη -μπόης (boy) στο οικογενειακό επίθετό τους.

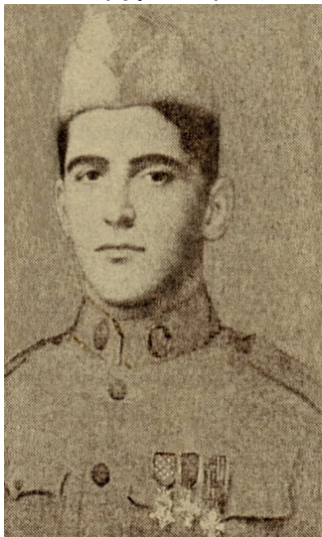
Ο πρώτος από την οικογένεια που μεταναστεύει για την Αμερική είναι ο πατέρας, ο Αντώνιος, το 1907 και τρία χρόνια αργότερα θα τον ακολουθήσουν οι τρεις μεγαλύτεροι γιοι, ο Δημήτριος, ο Γεώργιος και ο Νικόλαος. Το 1911 μεταναστεύει η Μαριάνθη, η μεγαλύτερη κόρη, που θα παντρευτεί στην Αμερική τον Αλατσατιανό Ιωάννη Ζαχαρούλη, αλλά θα πεθάνει στα 26 της χρόνια από φυσική αιτία το 1918 (τότε που σκοτώνεται και ο Γεώργιος).

Ο πατέρας εργάζεται στο γενικό νοσοκομείο της Βοστώνης και εκεί θα εργαστούν και τα παιδιά του. Ο Γεώργιος θα συνεχίσει το σχολείο κι έπειτα θα εργαστεί ως εργάτης σε βιοτεχνία παπουτσιών στο Κιν του Νιου Χαμσάιρ (Keene, New Hampshire) και ως υπάλληλος στο ξενοδοχείο Κόμπλι Σκουέαρ (

Copley
Square
).

Από τα αμερικανικά αρχεία μετανάστευσης μαθαίνουμε πως ο δεκαεξάχρονος Γεώργιος Διλβόης, μαθητής ακόμη, αποχαιρετά τη μητέρα του Γιασεμή στα Αλάτσατα και φεύγει από το λιμάνι της Πάτρας με το πλοίο Αλίκη (Alice) την 20η Δεκεμβρίου 1909, με τελικό προορισμό τη Βοστώνη. Φθάνει στη Νέα την 6η Ιανουαρίου 1910. Έχει ύψος 5 πόδια και 7 ίντσες (1,70 μ) σκούρα χαρακτηριστικά, μαύρα μαλλιά και καστανά μάτια. Τον περιμένει ο πατέρας του Αντώνιος Διλβόης. Από τον ιατρικό έλεγχο μεταναστών παραπέμπεται για νοσηλεία (in hospital) και στη συνέχεια εξέρχεται θεραπευμένος (discharged).

Το 1914, ο Γεώργιος Διλβόης, στα 18 του χρόνια, ακολουθεί την ομάδα του ιερέα Αμβρόσιου Παρασχήκη και έρχεται μαζί τους στην Ελλάδα, για να πολεμήσει τους Τούρκους.

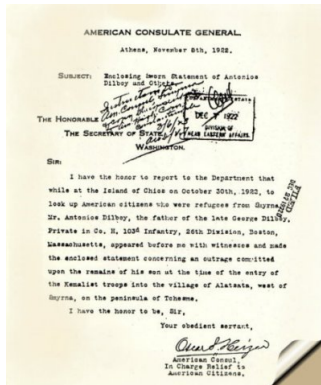

Μετά την αποτροπή τους από τον Βενιζέλο, μένει για ένα σχεδόν χρόνο στη Χίο, όπου έχει καταφύγει η μητέρα του και τα αδέρφια του, εξ αιτίας του Πρώτου Διωγμού (1914-1918). Τον αποχαιρετούν και πάλι το Φεβρουάριο του 1915, που φεύγει για την Αμερική. Αυτή θα είναι και η τελευταία φορά που τον βλέπουν.

Το 1916 κατατάσσεται στον αμερικανικό στρατό, στον Η 1ο λόχο, 26ο τμήμα, της 103ης μοίρας πεζικού του Κιν της πολιτείας της Μασαχουσέτης. Την ίδια κιόλας χρονιά, με εντολή του στρατηγού Τζων Πέρσινγκ ([John Pershing](#)), παίρνει μέρος στις επιτυχημένες πολεμικές επιχειρήσεις “εθνικής ασφαλείας” (1916-1917) εναντίον των επαναστατών (Πάντσο Βίλλα) στα βόρεια σύνορα του Μεξικού, που θα χαρίσουν στο Γεώργιο Διλβόη κατά την απόλυσή του από το στράτευμα το 1917, τρία μετάλλια, του Μεγάλου Στρατού, της

Δημοκρατίας και των Βετεράνων του Ισπανικού Πολέμου. Το Μάιο του 1918, λίγο πριν από τη λήξη του Α΄ Παγκόσμιου Πόλεμου και μετά την κατάληψη από τα γερμανικά στρατεύματα του Σατώ Τιερύ και της Φλάνδρας στη Γαλλία, οι συμμαχικές δυνάμεις Αγγλίας και Γαλλίας, ενισχυμένες από τον αμερικανικό στρατό, εξαπέλυσαν αντεπίθεση στον ποταμό Μάρνη (18 Ιουλίου-4 Αυγούστου 1918) που έληξε υπέρ των συμμάχων.

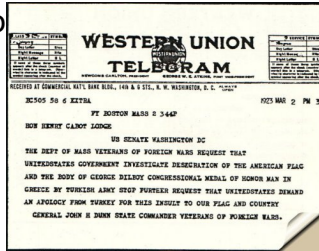
Ο [Γεώργιος Διλβόης](#) κατατάσσεται εθελοντής και αποστέλλεται στη Γαλλία. Την 18η Ιουλίου βρίσκεται με το λόχο του σε ένα από τα μέτωπα αντεπίθεσης, στη ζώνη Τορσύ-Μπελλώ και σε θέση καλυμμένων γερμανικών οπλοπολυβόλων στη σιδηροδρομική γραμμή του Μπελλώ. Με ανώτερη εντολή που δίνεται στην ομάδα του για την κατάληψη τους, αυτή επιτυγχάνεται από τον ίδιο τον Γεώργιο Διλβόη, που χάνει όμως τη ζωή του σε μία υπεράνθρωπη προσπάθεια.

Στις 19 Ιανουαρίου 1919, με επιστολή του στρατηγού του αμερικανικού στρατού Τζωρτζ Μπριγκαντιέρ ανακοινώνεται στον πατέρα του Αντώνιο Διλβόη η έγκριση του αμερικανικού κογκρέσου για την απονομή του ανώτατου Μεταλλίου Τιμής στον ήρωα γιο του για τη γενναιότητα, την παλικαριά, τη στρατιωτική δράση πάνω και πέρα από την πρόσκληση του καθήκοντος. Μεταξύ των άλλων, ο Αμερικανός στρατηγός μνημονεύει την ελληνική κληρονομιά του Γεωργίου Διλβόη: «...Ένας απόγονος της φυλής του Ξενοφώντα και του Λεωνίδα απέδειξε το δικαίωμά του να αναφέρεται ισάξια με εκείνες τις ηρωικές ψυχές. Κάτω από καταστάσεις υποταγής και πίστης στην υιοθετημένη του πατρίδα (την Αμερική) ανέτρεψε το παρόν, επιδεικνύοντας τις ηρωικές εκείνες ιδιότητες των Ελλήνων προγόνων του, από τους οποίους προέρχεται...»

Ο Γεώργιος Διλβόης παρέμεινε ενταφιασμένος στο συμμαχικό νεκροταφείο της Αργκόν στη Γαλλία μέχρι το 1922. Η οικογένειά του, που είχε ήδη επανεγκατασταθεί στα Αλάτσατα με την παλιννόστηση, ζήτησε το 1921 από την αμερικανική κυβέρνηση τη μεταφορά των οστών του από τη Γαλλία, προκειμένου να ταφεί στην πατρώα γη.

Με ειδική τελετή στο Παρίσι και ανάμεσα σε είκοσι άλλα φέρετρα εκταφέντων πεσόντων των συμμαχικών δυνάμεων, η σορός του Γεωργίου Διλβόη θα ταξιδέψει ως στην Ιταλία. Με τιμές από εκπροσώπους της ιταλικής κυβέρνησης, το φέρετρο, τυλιγμένο με την αστερόεσσα και συνοδευόμενο από τιμητικό

άγημα του αμερικανικού στρατού με επικεφαλής τον Τζέιμς Τέστα, θα μεταφερθεί τον Ιούλιο του 1922 με αντιτορπιλικό στη Χίο, κι από εκεί στον Τσεσμέ.

Την 10η Ιουλίου 1922, στρατιωτικό άγημα από οκτώ Έλληνες στρατιώτες, ο δήμαρχος των Αλατσάτων Δημήτριος Γαλατιανός, ο Αμερικανός πρόξενος Σ. Μπελενιώτης, μέλη της οικογένειας του νεκρού και της δημογεροντίας, δύο μικρά κορίτσια που κρατούσαν τη φωτογραφία του, καθώς και ένας νεκροπομπός που μετέφερε τα μετάλλια του ήρωα, ήταν μαζί με το άγημα του αμερικανικού στρατού εκείνοι που υποδέχονταν τα λείψανα του ήρωα στη μικρασιατική γη.

Λέγεται ότι 17.000 άνθρωποι κάθε ηλικίας κατέφθασαν από την Ερυθραία και συνόδεψαν ως τα Αλάτσατα την άμαξα με τη σορό του, που τοποθετήθηκε στο κέντρο του ναού της Παναγίας. Ο Μητροπολίτης Κρήνης Καλλίνικος τέλεσε την επιμνημόσυνη δέηση και ο δήμαρχος Δημήτριος Γαλατιανός μίλησε για τη δράση του ήρωα.

Από προφορικές μαρτυρίες γνωρίζουμε ότι ο Τζέιμς Τέστα, ανώτερος αξιωματούχος του αμερικανικού στρατού, φιλοξενήθηκε εκείνη τη μέρα στο πατρικό σπίτι του Διλβόη. Επίσης λέγεται ότι η δημογεροντία των Αλατσάτων, σε ανταπόδοση τιμής προς την Αμερική και τον εκπρόσωπό της που συνόδευσε από το Παρίσι ως τα Αλάτσατα τα οστά του Διλβόη, ονόμασε την κεντρική πλατεία των Αλατσάτων σε Πλατεία Αμερικής και την κεντρική οδό Σμύρνης που οδηγεί στην πλατεία τη μετονόμασε σε οδό Τζέιμς Τέστα.

Η δημογεροντία των Αλατσάτων τις επόμενες μέρες συνεδρίασε με πρωτεύον θέμα την κατασκευή μνημείου στο σημείο ταφής των οστών. Γι' αυτό το σκοπό προτάθηκαν ως θέσεις η κεντρική Πλατεία Αμερικής ή ο περίβολος χώρος της Παναγίας, μπροστά στα γραφεία της μητρόπολης. Ξεκινούν έρανοι για τη συγκέντρωση χρημάτων και προσφορές σχεδίων για μια μεγαλόπρεπη κατασκευή, ανάλογη της τιμής του ήρωα. Εν τω μεταξύ, το φέρετρο καλυμμένο με την αμερικάνικη σημαία εξακολουθούσε να παραμένει μέσα στο ναό της Παναγίας.

Οι τελευταίοι άνθρωποι που είδαν το φέρετρο πριν εγκαταλειφθούν τα Αλάτσατα, το Σεπτέμβριο του 1922, και χρησιμοποιήθηκαν ως μάρτυρες από τις

αμερικανικές αρχές ήταν κάποιες γυναίκες, μεταξύ των οποίων η Κυριακούλα Καζανά, η Ζωή Κακογιάννη και η Μαρία Τσακιτζή. Σύμφωνα με τις γραπτές μαρτυρίες τους προς τον Αμερικανό πρόξενο στην Αθήνα, δηλώνουν πως το φέρετρο ήταν σπασμένο, η αμερικανική σημαία σκισμένη και τα οστά του ήρωα σκορπισμένα στο δάπεδο του ναού. Από τον Οκτώβριο του 1922 μέχρι το Μάρτιο του 1923 πραγματοποιείται ένας αγώνας επικοινωνίας της οικογένειας Διλβόη με τον Αμερικανό πρόξενο, ο οποίος επικοινωνεί με στρατηγούς, γερουσιαστές και τέλος με τον ίδιο τον πρόεδρο των Η.Π.Α. Γουόρεν Χάρτινγκ ο οποίος απαιτεί τη μεταφορά των οστών του Διλβόη στις Η.Π.Α. και τη διπλωματική διπλή συγγνώμη της Τουρκίας για την προσβολή νεκρού ήρωα του αμερικανικού στρατού και για την προσβολή της αμερικανικής σημαίας.

Μετά από τυπικές διαδικασίες και επαφές των διπλωματικών αμερικανικών αρχών με τις αρμόδιες αρχές της Τουρκίας, κατά τις οποίες η αίτηση συγγνώμης και μεταφοράς των οστών είναι επιτακτική, η απάντηση της Τουρκίας είναι σαφής: « Κατά την εξέταση που έγινε, διαπιστώθηκε ότι το φέρετρο είχε μόνο ανοιχτεί και η σημαία χάθηκε».

Την ημέρα που είχε κανονιστεί η συνάντηση της αμερικανικής αντιπροσωπείας με τον υπεύθυνο των τουρκικών αρχών στα Αλάτσατα, προκειμένου να γίνει η πραγματογνωμοσύνη και η παράδοση των οστών με την υπογραφή του, ο υπεύθυνος απουσίαζε και ο αντικαταστάτης του στερούσαν τον δικαιώματος της υπογραφής.

Τελικά μια καινούργια αμερικανική σημαία τυλίγει ένα καινούργιο (ίδιο με το παλιό) φέρετρο που ταξιδεύει τον Οκτώβριο του 1923 με το πλοίο Sapele για την Αμερική. Την 12η Νοεμβρίου 1923 θα ενταφιαστεί με τιμές ήρωα στο εθνικό νεκροταφείο του Άρλιγκτον. Στην Αμερική τον τιμούν ο Δήμος του Σόμερβιλ, με στάδιο και κολυμβητήριο που φέρουν το όνομά του, η πολιτεία της Μασαχουσέτης με τον εντοιχισμό μαρμάρινης πλάκας στο διοικητήριο, καθώς και με την ανέγερση ανδριάντων του στο Άρλιγκτον και στο Ιλλινόις.

Στην Ελλάδα τον τιμούν οι δήμοι Βύρωνα και Νέας Σμύρνης με δρόμους που φέρουν το όνομά του και με ομώνυμη πλατεία ο δήμος Νέας Ερυθραίας, όπου έχει στηθεί και η προτομή του ήρωα με έξοδα της Αδελφότητας Αλατσατιανών Νέας Ερυθραίας.

Το ανώτατο Μετάλλιο Τιμής του ήρωα Γ. Διλβόη με τα χρόνια περιέρχεται στα χέρια της μικρότερης αδελφής του που ζει με την οικογένειά της στην Κρήτη. Το καλοκαίρι του 1941 Γερμανοί στρατιώτες λεηλατούν το σπίτι τους και μαζί με άλλα αντικείμενα αρπάζουν και το μετάλλιο. Ο Γεώργιος Ροζακής, γιος της οικογένειας και ανιψιός του ήρωα, με αίτηση προς την αμερικανική πρεσβεία στην Αθήνα, ζητά να δοθεί πάλι στην οικογένεια το χαμένο μετάλλιο. Την 14η Απριλίου 1999, μετά από έγκριση του προέδρου των ΗΠΑ, ο Αμερικανός πρέσβης στην Αθήνα Νικόλας Μπερνς, κατά τη διάρκεια ειδικής τιμητικής εκδήλωσης, παραδίδει ένα καινούργιο μετάλλιο στον ανιψιό του ήρωα Γ. Ροζακή.

Ο Γεώργιος Διλβόης τιμήθηκε συνολικά από τέσσερις κατά σειρά Αμερικανούς προέδρους:

Από τον Γούντροου Ουίλσον, που τον Ιανουάριο του 1919 υπέγραψε την έγκριση για την απονομή του ανώτατου στρατιωτικού Μεταλλίου της Τιμής. Από τον Γουόρεν Χάρντινγκ, με εντολή του οποίου μεταφέρθηκαν τα οστά του ήρωα από τα Αλάτσατα στις ΗΠΑ, το

1923.
ο οποίος προέδρευε στον τελικό ενταφιασμό του στο
[εθνικό νεκροταφείο του Άρλινγκτον.](#)

Από τον Κάλβιν Κούλιτζ,

Και τέλος, από τον Μπιλ Κλίντον, κατά την αντικατάσταση του χαμένου μεταλλίου το 1999.

Της Μαριάννας Μαστροσταμάτη [\[1\]](#)

Βιβλιογραφία

-Κωνσταντίνος Ι. Γκαρμάτης - Μαριάννα Ν. Μαστροσταμάτη: "Μετά τα Αλάτσατα. Οι Αλατσατιανοί ανά τον κόσμο" Α' έκδοση: Σύλλογος Αλατσατιανών "Τα Εισόδια της Θεοτόκου", Αθήνα 2007, ISBN 978-960-87159-1-2

-The Statue of Liberty - Ellis Island Foundation, Inc

-Registry files of the U.S. Army / se

vice office of American military personnel killed in A' W.W. /

U.S. Army medal of Honor recipients

-Burials at Arlington National Cemetery

[\[1\]](#) Από το βιβλίο των Κωνσταντίνου Ι. Γκαρμάτη, Μαριάννας Ν. Μαστροσταμάτη "Μετά τα Αλάτσατα" - Οι Αλατσατιανοί ανά τον κόσμο"

ISBN 978-960-87159-1-2, Σύλλογος Αλατσατιανών "ΤΑ ΕΙΣΟΔΙΑ ΤΗΣ ΘΕΟΤΟΚΟΥ" 2007

